

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel.(071)34 05 920, fax (071)34 05 922
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 61-5/14/ET

Wrocław, 25 czerwca 2014 r.

DECYZJA RWR 15 /2014

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. *w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. nr 107 poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o. o. w Dzierżoniowie,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

po uprawdopodobnieniu stosowania przez tego przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której stanowi art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1) ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcu umownym pn. *Umowa nr PG/ o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* postanowienia o treści:

„*W przypadku zmiany przez Odbiorcę adresu do korespondencji wskazanego w umowie bez powiadomienia o tym Przedsiębiorstwa, korespondencję oraz faktury wysłane na wskazany w umowie adres uważa się za doręczone*”, które jest tożsame z postanowieniem umownym wpisanym na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, pod pozycją **2206**

i przyjęciu zobowiązania przedsiębiorcy do zaniechania tego działania poprzez zmianę tego postanowienia na postanowienie o treści: „*Odbiorca zobowiązany jest do powiadomienia Przedsiębiorstwa o zmianie adresu korespondencyjnego*” oraz wyeliminowanie go z umów konsumenckich już zawartych poprzez ich aneksowanie,

nakłada się na przedsiębiorcę - Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o. o. w Dzierżoniowie, - **obowiązek** wykonania tego zobowiązania poprzez zawieranie umów na podstawie wzorca umowy, w którym zmodyfikowano w sposób opisany wyżej zakwestionowane postanowienie - od daty uprawomocnienia się decyzji oraz aneksowanie umów istniejących już w obrocie prawnym terminie 5 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji.

II. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. *w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. nr 107 poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających

zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o. o. w Dzierżoniowie,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

po uprawdopodobnieniu stosowania przez tego przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których stanowi art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na zamieszczaniu w stosowanym przez tego przedsiębiorcę wzorcu umowy pn. *Umowa nr PG/ o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* postanowień o treści:

- „*Odbiorca (...) zobowiązuje się do: i) pokrycia kosztów napraw powstałych w wyniku nie zabezpieczenia wodomierza przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi, jak również pokrycia kosztów zaboru wodomierza.*”, które jest sprzeczne z art. 15 pkt 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858);

-, „*Rozliczenie należności przysługujących Przedsiębiorstwu od Odbiorcy za wykonaną umowę następuje według następujących zasad: (...) f) Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie określonym na fakturze.*”, które jest sprzeczne z § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 127, poz. 886);

- „*Umowa przestaje obowiązywać na skutek pisemnego rozwiązania przez Przedsiębiorstwo po trzymiesięcznym okresie wypowiedzenia w przypadku niewykonania postanowień umowy przez Odbiorcę*” (...) *Po rozwiązaniu umowy przedsiębiorstwo dokonuje zamknięcia przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego oraz zdemontowania wodomierza*”, które narusza art. 8 ust. 1 pkt 1 – 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858)

i przyjęciu zobowiązania przedsiębiorcy do zaniechania tych działań poprzez:

1. wykreślenie ze stosowanego wzorca umowy postanowienia o treści: - „*Odbiorca (...) zobowiązuje się do: i) pokrycia kosztów napraw powstałych w wyniku nie zabezpieczenia wodomierza przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi, jak również pokrycia kosztów zaboru wodomierza.*”,

2. zastąpienie, pozostałych zakwestionowanych postanowień nowymi o treści:

-, „*Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób*”,

-, „*Przedsiębiorstwo może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 3 miesięcznego terminu wypowiedzenia w przypadku gdy: a) przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa; b) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty; c) jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego; d) został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych*”

3. wyeliminowanie zakwestionowanych postanowień z umów konsumenckich już zawartych poprzez ich aneksowanie,

nakłada się na przedsiębiorcę - Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o. o. w Dzierżoniowie, - **obowiązek** wykonania tego zobowiązania poprzez zawieranie umów na podstawie wzorca

umowy, w którym wykreślono lub zmodyfikowano w sposób opisany wyżej zakwestionowane postanowienia - od daty uprawomocnienia się decyzji oraz aneksowanie umów istniejących już w obrocie prawnym- terminie 5 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji.

III. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 107 poz. 887),

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakłada się na przedsiębiorcę - Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o. o. w Dzierżoniowie, obowiązek złożenia sprawozdania o stopniu realizacji przyjętych zobowiązań poprzez:

- przekazanie w terminie do 31 lipca 2014 r. informacji o liczbie umów zawartych na podstawie nowego, zmodyfikowanego zgodnie z przyjętymi zobowiązaniami wzorca umownego pn. *Umowa nr PG/ o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*

- przekazanie do dnia 31 grudnia 2014 r. informacji do ilu dotychczasowych odbiorców zostały dostarczone aneksy wprowadzające zmiany w zawartych umowach (przesłać przykładowe aneksy wraz z dowodami dostarczenia) oraz informacji w ilu przypadkach i z jakich przyczyn zmiany nie zostały wprowadzone.

UZASADNIENIE

Delegatura UOKiK we Wrocławiu prowadziła na podstawie art. 48 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów [(Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm.) dalej: ustawa o ochronie (...)] postępowanie wyjaśniające o sygn. RWR 400-52/13/ET w sprawie wstępnego ustalenia, czy działania spółki Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Dzierżoniowie (dalej też jako WiK) związane ze sporządzaniem taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków nie naruszają przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm.), w tym czy sprawa ma charakter antymonopolowy.

Dokonana w jego toku analiza wzorca umowy pn. *Umowa nr PG/ o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, stosowanego przez WiK wykazała, że przedsiębiorca zawarł w nim m.in. postanowienia, które mogą naruszać przepisy ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków [(t.j. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 dalej: ustawa o zbiorowym (...)], rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006r w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków [(Dz. U. z 2006 r. Nr 127, poz. 886 dalej: rozporządzenie taryfowe)] oraz są tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

W związku z powyższym - Postanowieniem nr 80/2014 z dnia 23 kwietnia 2014 r. Prezes Urzędu wszczął postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Wodociągi i Kanalizację Sp. z o. o. w Dzierżoniowie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1) wymienionej ustawy, polegającej na stosowaniu we wzorcu umownym pn. *Umowa nr PG/ o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* postanowienia o treści:

- „W przypadku zmiany przez Odbiorcę adresu do korespondencji wskazanego w umowie bez powiadomienia o tym Przedsiębiorstwa, korespondencję oraz faktury wysłane na wskazany w umowie adres uważa się za doręczone”, które może być tożsame z postanowieniem umownym wpisanym na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, pod pozycją 2206

oraz

w sprawie podejrzenia stosowania przez Wodociągi i Kanalizację Sp. z o. o. w Dzierżoniowie, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na zamieszczeniu w stosowanym przez tego przedsiębiorcę wzorcu umowy p.n. *Umowa nr PG/ o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* postanowień o treści:

- „Odbiorca (...) zobowiązuje się do: i) pokrycia kosztów napraw powstałych w wyniku nie zabezpieczenia wodomierza przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi, jak również pokrycia kosztów zaboru wodomierza.”, które może naruszać art. 15 pkt 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym (...) (tj. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858);

- „, Rozliczenie należności przysługujących Przedsiębiorstwu od Odbiorcy za wykonaną umowę następuje według następujących zasad: (...) f) Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie określonym na fakturze.”, które może naruszać § 17 ust. 1 rozporządzenia taryfowego (Dz. U. z 2006 r. Nr 127, poz. 886);

- „Umowa przestaje obowiązywać na skutek pisemnego rozwiązania przez Przedsiębiorstwo po trzymiesięcznym okresie wypowiedzenia w przypadku niewykonania postanowień umowy przez Odbiorcę” (...) Po rozwiązaniu umowy przedsiębiorstwo dokonuje zamknięcia przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego oraz zdemontowania wodomierza”, które może naruszać art. 8 ust. 1 pkt 1 – 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym (...).

Ponadto – zgodnie z punktem III ww. postanowienia Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów materiały zgromadzone w postępowaniu wyjaśniającym sygn. akt RWR 400-52/13/ET (2 karty).

(dowód: karta 1-4)

W trakcie postępowania Spółka odniosła się do postawionych jej zarzutów uznając ich zasadność i zobowiązała się do wykreślenia ze stosowanego przez siebie wzorca umownego postanowienia o treści: „Odbiorca (...) zobowiązuje się do: i) pokrycia kosztów napraw powstałych w wyniku nie zabezpieczenia wodomierza przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi, jak również pokrycia kosztów zaboru wodomierza.” oraz zastąpienia pozostałych zakwestionowanych postanowień postanowieniami o treści:

- „Odbiorca zobowiązany jest do powiadomienia Przedsiębiorstwa o zmianie adresu korespondencyjnego”;

- „Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób”.

- „Przedsiębiorstwo może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 3 miesięcznego terminu wypowiedzenia w przypadku gdy: a) przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa; b) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty; c) jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego; d) został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.”

Jednocześnie przedsiębiorca zobowiązał się do zawierania nowych umów na podstawie wzorca zmodyfikowanego zgodnie z przyjętym na siebie zobowiązaniem oraz aneksowania umów istniejących już w obrocie prawnym.

WiK wystąpił także z wnioskiem o wydanie decyzji w trybie art. 28 ustawy o ochronie (...).

(dowód: karty 7-9 , 20-22)

Przedsiębiorca został powiadomiony o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w przedmiotowej sprawie.

(dowód: karta 25)

I. Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

1. Strona postępowania- Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o. o. z siedzibą w Dzierżoniowie (dalej „WiK” lub „Spółka”) została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu, IX Wydział Gospodarczy KRS w dniu 23 listopada 2001 r. pod numerem 0000064082. Właścicielem Spółki jest Gmina Miejska Dzierżoniów. Do podstawowych jej zadań należy świadczenie usług w zakresie m.in.:

- poboru i uzdatniania wody,
- działalności usługowej w zakresie rozprowadzania wody,
- odprowadzania ścieków.

Spółka WiK prowadzi działalność na terenie: Gminy Miejskiej Dzierżoniów, Gminy Wiejskiej Dzierżoniów, Gminy Bielawa, Gminy Pieszycy, Gminy Piława Górna, Gminy Niemcza.

(Dowód : odpis z KRS karty nr 23-24).

2. Od 2006 r. Spółka WiK świadczy usługi na podstawie wzorca umownego pn. *Umowa nr PG/ o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, który zawiera postanowienia o treści:

- „*W przypadku zmiany przez Odbiorcę adresu do korespondencji wskazanego w umowie bez powiadomienia o tym Przedsiębiorstwa, korespondencję oraz faktury wysłane na wskazany w umowie adres uważa się za doręczone*”

- „*Odbiorca (...) zobowiązuje się do: i) pokrycia kosztów napraw powstałych w wyniku nie zabezpieczenia wodomierza przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi, jak również pokrycia kosztów zaboru wodomierza.*”

- „*Rozliczenie należności przysługujących Przedsiębiorstwu od Odbiorcy za wykonaną umowę następuje według następujących zasad: (...) f) Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie określonym na fakturze.*”

- „*Umowa przestaje obowiązywać na skutek pisemnego rozwiązania przez Przedsiębiorstwo po trzymiesięcznym okresie wypowiedzenia w przypadku niewykonania postanowień umowy przez Odbiorcę*” (...) *Po rozwiązaniu umowy przedsiębiorstwo dokonuje zamknięcia przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego oraz zdemontowania wodomierza*”

Na podstawie powyższego wzorca zawarto 9400 umów.

(Dowód : karty 3-4 i 9).

3. W trakcie postępowania Spółka zobowiązała się do wykreślenia z stosowanego przez siebie wzorca umownego postanowienia o treści: *Odbiorca (...) zobowiązuje się do: i) pokrycia kosztów napraw powstałych w wyniku nie zabezpieczenia wodomierza przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi, jak również pokrycia kosztów zaboru wodomierza.*” oraz do zmiany pozostałych zakwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień poprzez dostosowanie ich treści do istniejących wymogów prawa. Zaproponowano zmianę postanowienia o treści: *„W przypadku zmiany przez Odbiorcę adresu do korespondencji wskazanego w umowie bez powiadomienia o tym Przedsiębiorstwa, korespondencję oraz faktury wysłane na wskazany w umowie adres uważa się za doręczone”* na postanowienie o treści: *„Odbiorca zobowiązany jest do powiadomienia Przedsiębiorstwa o zmianie adresu korespondencyjnego”;*

-postanowienia o treści: *-, Rozliczenie należności przysługujących Przedsiębiorstwu od Odbiorcy za wykonaną umowę następuje według następujących zasad: (...) f) Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie określonym na fakturze.*” na postanowienie o treści: *„Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób”.*

-postanowienia o treści: *- „Umowa przestaje obowiązywać na skutek pisemnego rozwiązania przez Przedsiębiorstwo po trzymiesięcznym okresie wypowiedzenia w przypadku niewykonania postanowień umowy przez Odbiorcę” (...)* Po rozwiązaniu umowy przedsiębiorstwo dokonuje zamknięcia przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego oraz zdemontowania wodomierza” na postanowienie o treści: *„Przedsiębiorstwo może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 3 miesięcznego terminu wypowiedzenia w przypadku gdy: a) przyłączy wodociągowe lub przyłączy kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa; b) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty; c) jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego; d) został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.”*

Jednocześnie WiK zobowiązał się do zawierania nowych umów na podstawie nowego wzorca zmienionego zgodnie z przyjętym na siebie zobowiązaniem i wprowadzenia tych zmian w istniejących już w obrocie prawnym umowach poprzez ich aneksowanie. WiK wystąpił też o rozpatrzenie sprawy w trybie art. 28 ustawy o ochronie.

(Dowód : karty: 7-9, 20-22)

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym (...): *„Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłączy kanalizacyjne, jeżeli:*

- 1) przyłączy wodociągowe lub przyłączy kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;*
- 2) odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;*
- 3) jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;*
- 4) został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.”*

Natomiast art. 15 ww. ustawy o zbiorowym (...) podaje: *„Koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, a urządzenia pomiarowego - odbiorca usług”*

Zgodnie z § 17 ust. 1 rozporządzenia taryfowego: „Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób”

II. Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie (...) jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, zgodnie z którym „Ustawa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów”.

Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub w przyszłości będą klientami WiK. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy - naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest równoznaczne z naruszeniem interesu publicznoprawnego.

Mówiąc o „zbiorowym interesie konsumentów” należy zaznaczyć, iż ustawa o ochronie (...) nie podaje jego definicji, wskazując jednak w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie bez wątplenia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów, obecnych i przyszłych klientów WiK, którzy korzystają lub zamierzają korzystać z jego usług w zakresie dostarczania wody i odbioru ścieków na podstawie umowy zawartej w oparciu o wzorzec umowny pn. *Umowa nr PG/ o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*. Tak więc, w rozpatrywanym stanie faktycznym zachowanie uczestnika nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych kontrahentów przedsiębiorcy.

Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie (...).

Oznaczenie przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...), pod pojęciem przedsiębiorcy należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a także osobę fizyczną, osobę prawną, oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Natomiast art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 672) [zwanej dalej: ustawą o swobodzie działalności], definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, handlową, budowlaną, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja zasobów naturalnych, a także działalność zawodową

wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 ww. ustawy o swobodzie działalności jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 tej ustawy przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym albo do Ewidencji Działalności Gospodarczej.

WiK jest spółką prawa handlowego i prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu w dniu 23 listopada 2001 r. do rejestru przedsiębiorców KRS pod numerem 0000064082. A zatem - w świetle powyższego – jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...). Oznacza to, iż przepisy tej ustawy odnoszą się do Spółki wprost.

Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie I i II sentencji decyzji.

Przesłanki naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie (...) stanowi, iż „*Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.*”, natomiast art. 24 ust. 2 określa, iż: „*Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego [dalej: Rejestr]. (...).*”

Do uprawdopodobnienia zatem praktyki z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...) konieczne jest wykazanie, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

- 1) bezprawność działań przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru,
- 2) godzenie tymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1) Pierwsza przesłanka naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ust. 1 ustawy o ochronie (...) - bezprawność działań przedsiębiorcy polegająca na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych, a także sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami. Jak wspomniano wyżej, zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...), za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru.

Należy w tym miejscu wskazać, iż wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ *k.p.c.*) dokonuje się niezależnie od tego, czy postanowienia wzorca były, czy też nie były zastosowane przy konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ *k.p.c.* rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 *k.p.c.* Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w

w/w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (Sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.ik. [obecnie art. 24] obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a ustawy o ochronie (...) znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)”.

Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do Rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

W ramach niniejszego postępowania przedsiębiorcy postawiono zarzut stosowania niezgodnej z prawem praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na zamieszczeniu we wzorcu umownym pn. *Umowa nr PG/ o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* postanowienia o treści: „*W przypadku zmiany przez Odbiorcę adresu do korespondencji wskazanego w umowie bez powiadomienia o tym Przedsiębiorstwa, korespondencję oraz faktury wysłane na wskazany w umowie adres uważa się za doręczone*”.

W wyroku z dnia 3 listopada 2010 r. SOKiK uznał za niedozwolone postanowienie umowne zapis, który następnie został wpisany pod poz. 2206: „*W razie zaniechania obowiązku niezwłocznego zawiadomienia banku o zmianie adresu, pisma wysłane do posiadacza rachunku pod dotychczasowy adres pozostawia się w dokumentacji rachunku ze skutkiem doręczenia, chyba że nowy adres jest znany bankowi*” (sygn. akt XVII Amc 1783/09). Tego typu postanowienia były już kwestionowane przez SOKiK, który przykładowo w uzasadnieniu do wyroku z dnia 17 sierpnia 2006 roku (Sygn. Akt XVII Amc 100/50) stwierdził, iż uznany za niedozwolony zapis umowny „*kształtuje sytuację konsumenta niekorzystnie w porównaniu z sytuacją pozwanego, nakładając na konsumenta bardzo rygorystyczne skutki w zakresie odbierania korespondencji pozwanego analogicznie jak przepisy k.p.c. w odniesieniu do korespondencji sądowej. Instytucja doręczenia zastępczego należy do prawa procesowego i negatywnie należy ocenić próbę jej adaptowania do obrotu gospodarczego, zwłaszcza, gdy jedną ze stron umowy jest konsument oraz mając na uwadze art. 61 k.c., zgodnie z którym oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Podkreślić należy, iż instytucja doręczenia zastępczego nie jest gwarantem dojścia do konsumenta oświadczenia woli pozwanego w w/w sposób. Również dwukrotna adnotacja placówki pocztowej „nie podjęto w terminie” nie przesądza o tym, że konsument mógł zapoznać się z oświadczeniem woli pozwanego. Postanowienie [to] (...) może prowadzić do sytuacji, gdy konsument pozbawiony możliwości rzeczywistego zapoznania się z oświadczeniem woli pozwanego narażony będzie na jego skutki prawne. Takie ukształtowanie obowiązków konsumenta rażąco narusza jego interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami.*”

Przytoczone wyżej postanowienie wzorca umownego p.n. „Umowa nr PG/... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków stosowanego przez Spółkę również ustanawia fikcję skutecznego złożenia oświadczenia woli przez przedsiębiorcę i to w przypadku, gdy konsument pozbawiony byłby realnej możliwości zapoznania się z jego treścią. W opinii Prezesa Urzędu, regulacja sankcjonująca dokonanie przez przedsiębiorcę czynności, która w istocie nie nastąpiła jest niedopuszczalna. Zatem skutek stosowania kwestionowanego zapisu jest taki sam, jak tego, który został umieszczony w rejestrze pod poz. 2206, co w tym wypadku przesądza o ich tożsamości. Bez znaczenia są odmienności wynikające z różnic w sformułowaniach i użytych zwrotach porównywanych klauzul.

Tym samym, uprawdopodobniono, iż wymienione w punkcie I sentencji niniejszej decyzji postanowienie mieści się w hipotezie klauzuli wpisanej do Rejestru pod poz. 2206.

Ad 2) Druga przesłanka naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1) ustawy o ochronie (...) – godzenie tymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów.

W myśl art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stosowanie postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Mówiąc o „zbiorowym interesie konsumentów” należy zaznaczyć, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje jego definicji, wskazując jednak w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z prawami licznej grupy konsumentów, wszystkich konsumentów będących klientami Spółki, jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć z nią umowę o dostawę wody i odbiór ścieków. W rozpatrywanym stanie faktycznym zachowanie nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z uprawnieniami określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych kontrahentów przedsiębiorcy.

Mając powyższe na względzie, Prezes Urzędu stwierdził, że zostało uprawdopodobnione spełnienie łącznie wszystkich przesłanek niezbędnych dla zakwalifikowania opisanego działania jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 2 pkt 1) ustawy o ochronie (...).

Zastosowanie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 28 ust.1 ustawy o ochronie (...), jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 tej ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie, ponieważ Spółka zobowiązała się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia analizowanemu naruszeniu, zmiany kwestionowanego postanowienia. Zakres zobowiązania obejmuje zarówno zmianę we wzorcu

umownym stosowanym przy nowo podpisywanych umowach, jak i umowy aktualnie obowiązujące. Oznacza to konieczność dokonania zmiany zakwestionowanego postanowienia we wszystkich umowach istniejących w obrocie prawnym poprzez ich aneksowanie. Zdaniem Prezesa Urzędu, przedstawiona przez WiK propozycja zmiany może zostać wprowadzona do obrotu konsumenckiego.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w pkt I sentencji decyzji.

Przesłanki naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

W ramach niniejszego postępowania WiK postawiono zarzut stosowania niezgodnej z prawem praktyki, naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której stanowi art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy o ochronie (...), polegającej na stosowaniu we wzorcu umownym pn. *Umowa nr PG/ o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* postanowień o treści:

- „Odbiorca (...) zobowiązuje się do: i) pokrycia kosztów napraw powstałych w wyniku nie zabezpieczenia wodomierza przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi, jak również pokrycia kosztów zaboru wodomierza.”, które może być sprzeczne z art. 15 pkt 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858);

- „, Rozliczenie należności przysługujących Przedsiębiorstwu od Odbiorcy za wykonaną umowę następuje według następujących zasad: (...) f) Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie określonym na fakturze.”, które może naruszać § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006r w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 127, poz. 886);

- „Umowa przestaje obowiązywać na skutek pisemnego rozwiązania przez Przedsiębiorstwo po trzymiesięcznym okresie wypowiedzenia w przypadku niewykonania postanowień umowy przez Odbiorcę” (...) Po rozwiązaniu umowy przedsiębiorstwo dokonuje zamknięcia przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego oraz zdemontowania wodomierza”, które może naruszać art. 8 ust. 1 pkt 1 – 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858).

Art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie (...) stanowi, iż „Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.”, natomiast art. 24 ust. 2 określa, iż „Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (...);

2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;
3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.”

Praktyką o której mowa w art. 24 ust. 2 może być zatem każde zachowanie (działanie, zaniechanie) przedsiębiorcy, jeśli ma ono charakter bezprawny, a ponadto godzi w zbiorowe interesy konsumentów. Wskazane w przepisie art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (...) przykłady praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mają jedynie przykładowy charakter. Nie wyczerpują one zachowań przedsiębiorców, które mogą zostać zakwalifikowane jako naruszające przepis art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (...). Oprócz praktyk wskazanych bezpośrednio przez ustawodawcę w ustawie o ochronie (...), „ za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów można uznać zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta. Zdaniem Sądu Najwyższego zachowania takie (...) stanowią bowiem jednocześnie zachowania bezprawne i skutkują

zniesieniem, ograniczeniem lub zniekształceniem praw konsumentów, wpływając tym samym na chronioną przez przepis obowiązującego prawa sferę ich interesów”¹.

Aby doszło do uprawdopodobnienia naruszenia przez WiK ww. przepisów ustawy o ochronie (...) muszą więc kumulatywnie zostać spełnione dwie przesłanki:

- 1) bezprawność działań przedsiębiorcy,
- 2) godzenie tymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów.

Ad. 1)

Bezprawność jest to sprzeczność zachowania z przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Pojęcie porządek prawny obejmuje nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, a także nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych określanych jako zasady współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody, czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. Przy ocenie bezprawności rozważenia wymaga kwestia, czy czyn był zgodny, czy też niezgodny z obowiązującymi zasadami porządku prawnego tj. normami prawa powszechnie obowiązującego a także z nakazami i zakazami wynikającymi z zasad współżycia społecznego. Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Zwrócił na to uwagę Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. XVIII AmA 32/05) wskazując, iż art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, (którego odpowiednikiem w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest art. 24 ust. 2), nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem.

Przedmiotem niniejszego postępowania jest uprawdopodobnienie, że stosowane przez WiK postanowienie o treści: *„Odbiorca (...) zobowiązuje się do: i) pokrycia kosztów napraw powstałych w wyniku nie zabezpieczenia wodomierza przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi, jak również pokrycia kosztów zaboru wodomierza.”* narusza art. 15 pkt 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858) zgodnie z którym *„Koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, a urządzenia pomiarowego - odbiorca usług”*.

Zgodnie z stosowanym przez WiK postanowieniem odbiorcy usług ponoszą koszty napraw wodomierza w przypadku gdy ulegnie on zniszczeniu w wyniku nie zabezpieczenia go przed działaniem warunków atmosferycznych. Tymczasem z dyspozycji art. 15 ust 3 ustawy o zbiorowym (...) wynika, że koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, a urządzenia pomiarowego - odbiorca usług. Oznacza to, że według bezwzględnie obowiązującego prawa na przedsiębiorstwie ciążyć powinny wszelkie koszty związane z nabyciem (na własny koszt i rachunek), instalacją i utrzymaniem wodomierza głównego. Obowiązek utrzymania wodomierza głównego związany jest bezpośrednio z wymogiem określonym w art. 5 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu [...], nakazującym przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu zapewnienie zdolności posiadanych urządzeń wodociągowych do realizacji dostaw wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem w sposób ciągły i niezawodny. Wynika z tego, że niezawodność

---

¹ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35.

urządzeń, ale też wodomierza głównego, musi zagwarantować dostawca usług, czyniąc to na własny koszt.

W ww. wzorcu umownym WiK umieścił także postanowienie o treści: *-, Rozliczenie należności przysługujących Przedsiębiorstwu od Odbiorcy za wykonaną umowę następuje według następujących zasad: (...) f) Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki w terminie określonym na fakturze.*” Tymczasem § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006r w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 127, poz. 886) podaje: *„Odbiorca usług dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę lub odprowadzone ścieki w terminie określonym w fakturze, który nie może być krótszy niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób”*. Przytoczony powyżej przepis określa, że przedsiębiorca nie tylko powinien podać termin spełnienia świadczenia przez konsumenta w wystawionej dla niego fakturze, ale również ustala, że nie może być on krótszy niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób. Tymczasem WiK tylko częściowo wypełnia dyspozycję ww. przepisu. Pomija bowiem podanie istotnej dla jego klientów informacji, że termin ten nie może być krótszy niż 14 dni od daty wysłania lub dostarczenia im faktury w inny sposób. Należy zwrócić uwagę, że zastosowane przez Spółkę w umowie uregulowanie, zgodnie z którym termin płatności należności za świadczone przez nią usługi określony jest w fakturze, niekoniecznie musi oznaczać, że termin zapłaty faktury będzie określony zgodnie z wyżej przytoczonym przepisem. WiK zaś dzięki takiemu postanowieniu ma możliwość wprowadzenia terminu płatności faktur innego niż przewiduje to rozporządzenie taryfowe i takie jego działanie można uznać za bezprawne.

W niniejszym postępowaniu należy również wykazać, że postanowienie o treści: *Umowa przestaje obowiązywać na skutek pisemnego rozwiązania przez Przedsiębiorstwo po trzymiesięcznym okresie wypowiedzenia w przypadku niewykonania postanowień umowy przez Odbiorcę (...) Po rozwiązaniu umowy przedsiębiorstwo dokonuje zamknięcia przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego oraz zdemontowania wodomierza”*, narusza przepis art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...).

Punktem wyjścia w ocenie, czy w związku z posługiwaniem się przez WiK w umowach zawieranych z konsumentami ww. postanowieniem umownym doszło do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, są przepisy ustawy o zbiorowym (...), które określają zasady i warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków. Powołać tu należy w pierwszej kolejności art. 8 ust. 1 pkt 1 – 4 ustawy o zbiorowym (...), który określa, w jakich okolicznościach przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne uprawnione jest do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy. Przepis ten stanowi, że przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącza kanalizacyjne, jeżeli:

- a) *przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;*
- b) *odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;*
- c) *jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;*
- d) *został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.*

Formułując powyższy przepis ustawodawca nie posłużył się sformułowaniem „w szczególności” lub podobnym. Oznacza to, że katalog okoliczności, które stanowią podstawę do wstrzymania świadczenia usług ma charakter zamknięty, który nie może być dowolnie i arbitralnie rozszerzany przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne w treści umowy. Odcięcie

dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego może nastąpić zatem wyłącznie wówczas, gdy wystąpi któraś z przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

W ocenie Prezesa Urzędu brzmienie postanowienia umownego, zgodnie z którym: „Umowa przestaje obowiązywać na skutek pisemnego rozwiązania przez Przedsiębiorstwo po trzymiesięcznym okresie wypowiedzenia w przypadku niewykonania postanowień umowy przez Odbiorcę” w momencie kiedy „Po rozwiązaniu umowy przedsiębiorstwo dokonuje zamknięcia przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego oraz zdemontowania wodomierza”, nie znajduje odzwierciedlenia w brzmieniu art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym (...). Zdarzenia, o których mowa w hipotezie powołanego przepisu obejmują bowiem ściśle określone sytuacje, w których może nastąpić odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego.

Tymczasem kwestionowane postanowienie umowne statuuje możliwość przekroczenia przez WiK jego ustawowych kompetencji jako dostawcy usług wodociągowych i kanalizacyjnych w zakresie możliwości wstrzymania świadczenia usług. Postanowienie to przewiduje bowiem możliwość podjęcia działań powodujących odcięcie dostaw wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego w sytuacjach, które nie zostały objęte art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym (...).

Zamieszczenie w umowach ww. postanowienia jest zatem sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym (...). Zakres okoliczności, które na podstawie umowy mogą skutkować jej rozwiązaniem przez Spółkę, a w konsekwencji zastosowaniem przez WiK środków technicznych uniemożliwiających dalsze korzystanie z jego usług (np. odcięciem dostawy wody i zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego) w znaczny sposób wykracza poza zakres przewidziany w powołanym przepisie. Możliwość rozwiązania umowy przez przedsiębiorstwo za trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia w przypadku naruszenia przez Usługobiorcę postanowień umowy jest bowiem dużo szersza niż wymienione w sposób enumeratywny w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym (...) przesłanki pozwalające odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącza kanalizacyjne. Skoro ustawodawca w treści ww. przepisu przewidział określone sankcje za określone naruszenia, za niedopuszczalne należy uznać, aby Spółka w treści umowy określała możliwość stosowania takich sankcji za mniejsze naruszenia. Kwestionowane zapisy wprowadzają zatem odbiorców w błąd co do uprawnień i obowiązków spoczywających na przedsiębiorcy w zakresie możliwości zastosowania środków technicznych uniemożliwiających dalsze korzystanie z usług przez odbiorcę.

Biorąc powyższe pod uwagę, Prezes Urzędu uznał za uprawdopodobnione, iż kwestionowane w prowadzonym postępowaniu postanowienia naruszają przepisy art. 8 ust 1 i art. 15 ust 3 ustawy o zbiorowym (...), a także przepis § 17 ust. 1 rozporządzenia taryfowego, co świadczy o bezprawności działań WiK i wypełnieniu pierwszej przesłanki praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Ad. 2)

WiK stosując postanowienie o treści: „Odbiorca (...) zobowiązuje się do: i) pokrycia kosztów napraw powstałych w wyniku nie zabezpieczenia wodomierza przed działaniem warunków atmosferycznych albo uszkodzeniami mechanicznymi, jak również pokrycia kosztów zaboru wodomierza.” nakłada na swoich kontrahentów obowiązki, których przepisy prawa nie przewidują, regulując w ten sposób relacje z nimi w sposób dla nich niekorzystny, a więc uciążliwy i godzący w ich interesy. Korzyścią jaką WiK osiąga w ten sposób jest możliwość uzyskania od odbiorców usług, świadczeń (związanych z ponoszeniem kosztów np. zabezpieczenia wodomierza głównego przez zalaniem czy zamarznięciem), do spełniania których ci ostatni, zgodnie z prawem, nie są zobowiązani.

Działaniem godzącym w zbiorowe interesy konsumentów jest również stosowanie przez WiK, innego niż przewiduje to § 17 ust. 1 rozporządzenia taryfowego sposobu ustalania terminu płatności. Spółka dzięki postanowieniu, które zawarła w stosowanym przez siebie wzorcu umownym ma możliwość wprowadzenia terminu płatności faktur innego niż przewiduje to rozporządzenie taryfowe np. krótszego niż 14 dni od daty jej wysłania lub dostarczenia w inny sposób. W takim przypadku konsumenci są zobowiązani do zapłaty faktury w terminie krótszym, a co za tym idzie mniej dla nich korzystnym niż wynika to z obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa.

Analizując trzecie z kwestionowanych postanowień z punktu widzenia spełnienia drugiej z przesłanek należy mieć na uwadze szczególnie charakter usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz fakt, iż są one świadczone w warunkach monopolu naturalnego. Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym (...), przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne jest obowiązane do zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z osobą, której nieruchomości została przyłączona do sieci i która wystąpiła z pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy. Jednocześnie zważyć należy, że art. 6 ust. 3 pkt 6) ustawy o zbiorowym (...) stanowi, że umowa, na podstawie której odbywa się dostawa wody i odbiór ścieków, powinna zawierać postanowienia dotyczące odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunki wypowiedzenia. Mając jednak na względzie treść art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, a także okoliczności opisane w art. 8 ust. 1 ww. ustawy, zważyć należy, że wypowiedzenie umowy przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne powinno być dopuszczane tylko w wyjątkowych sytuacjach.

W ocenie Prezesa Urzędu możliwość rozwiązywania umowy w innych przypadkach (np. każdego naruszenia jej postanowień przez usługobiorcę) godzi w interesy konsumentów, albowiem nakłada na nich ciężar większy od powszechnie przyjętego w stosunkach danego rodzaju.

Tym samym zostało uprawdopodobnione spełnienie drugiej z przesłanek- niezbędnej do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, godzenie bezprawnymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów.

Mając powyższe na względzie, Prezes Urzędu stwierdził, że zostało uprawdopodobnione spełnienie łącznie wszystkich przesłanek koniecznych do zakwalifikowania opisanych działań jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (...).

Zastosowanie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 28 ustawy o ochronie (...) jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 tej ustawy, a przedsiębiorca, któremu zarzucane jest naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

W toku niniejszego postępowania Spółka WiK, uznając zasadność postawionych zarzutów zobowiązała się do dokonania zmian, o których mowa w uzasadnieniu niniejszej decyzji Zdaniem Prezesa Urzędu, dokonując tych modyfikacji Spółka uwzględniła obowiązujące przepisy prawa, w szczególności art. 8 ust. 1, art. 15 ust 1 ustawy o zbiorowym (...) oraz § 17 ust. 1 rozporządzenia taryfowego. W związku z powyższym przedstawiony przez WiK projekt zmian może być

zastosowany w obrocie z konsumentami, a wprowadzenie go zarówno w nowo podpisywanych umowach jak i w aktualnie obowiązujących, Prezes Urzędu uznał za działanie wystarczające do usunięcia naruszenia art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (...).

Jednocześnie biorąc pod uwagę ilość odbiorców usług Prezes Urzędu postanowił przychylić się do prośby przedsiębiorcy, aby zaproponowane postanowienia wprowadzić niezwłocznie we wzorcu umowy, natomiast dzień 15.12.2014 r. uznać za końcowy termin realizacji zmian w zawartych już umowach.

Mając powyższe na uwadze należało orzec, jak w pkt II sentencji decyzji.

Z kolei stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie (...) Prezes Urzędu nakłada na WiK obowiązek złożenia w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Zgodnie z tym przepisem oraz mając na względzie złożone przez WiK w niniejszej sprawie zobowiązanie Prezes UOKiK zobowiązał ww. przedsiębiorcę do:

- przekazania w terminie do 31 lipca 2014r. informacji o liczbie umów zawartych na podstawie nowego, zmodyfikowanego zgodnie z przyjętym zobowiązaniem wzorca umownego.
- przekazania do dnia 31 grudnia 2014 r. informacji do ilu dotychczasowych odbiorców zostały dostarczone aneksy wprowadzające zmiany w zawartych umowach (przesłać przykładowe aneksy wraz z dowodami dostarczenia) oraz informacji w ilu przypadkach i z jakich przyczyn zmiany nie zostały wprowadzone.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec, jak w punkcie III sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust 1 ustawy *o ochronie (...)*, w związku z art. 479²⁸ § 2 *k.p.c.*, od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

Otrzymują:

Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.
ul. Jana Kilińskiego 25A
58-200 Dzierżonów